

8. ŽIVOT V ČECHÁCH PŘED TISÍCI LETY

STŘEDOVĚKÝ JÍDELNÍČEK

Jedlo se jen dvakrát denně. Jídlo se často připravovalo z obilí (chléb, kaše, placky, kroupy) a luštěnin (hrách). Lidé jedli zeleninu a ovoce, které si vypěstovali (např. zelí, řepu, jablka, hrušky, švestky). Sbírali i houby a lesní plody. Častým pokrmem byla polévka. Bohatší si mohli dopřát pečené nebo vařené maso. Prostí lidé pili vodu a mléko, na hostinách pánů se jídlo zapíjelo pivem a vínem. Sladilo se medem.

VZDĚLÁVÁNÍ

Střediskem vzdělanosti byly nejdříve **kláštery**, kde byly i písářské dílny. **Kněží a mniši** byli často jediní, kdo uměli číst a psát. Vzdělávali se pouze **chlapci**. V 11. století byly zakládány první **měšťanské školy a univerzity**.

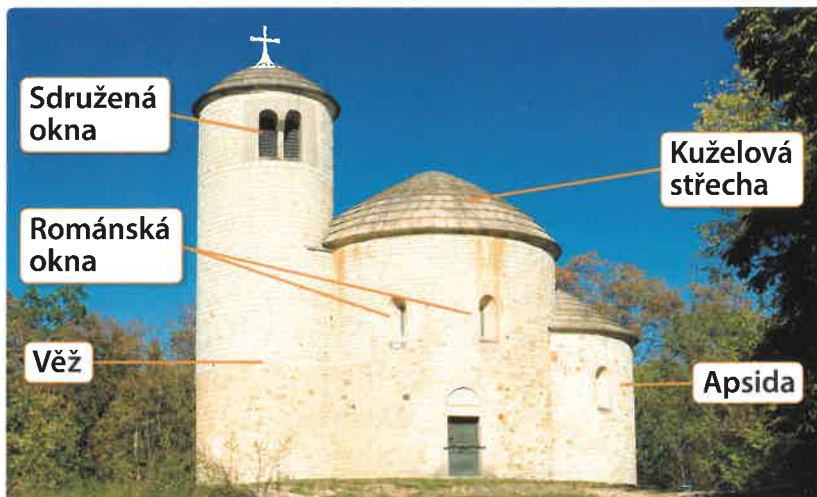
Knihy (většinou náboženské) se **opisovaly ručně**, proto byly velmi drahé. Základní knihou byla **bible**. Psalo se ptačími perý a inkoustem na **pergameny** (z upravené zvířecí kůže). Texty byly doprovázeny barevnými obrázky – **iluminacemi**.

ROMÁNSKÝ SLOH

Pro 11. století je typická románská architektura – staví se **rotundy a baziliky**. Jsou to většinou církevní stavby s mohutnými kamennými zdmi bez omítek, s malými okny. Uvnitř bylo chladno a málo místa i světla.

3 Ve kterém kraji se nachází hora Říp?

4 Ve které staré české pověsti se vypráví o Řípu? Zopakuj si ji.

Rotunda sv. Jiří na hoře Říp

Bazilika sv. Prokopa v Třebíči

Zapomenutá řemesla

Zkus vyhledat v encyklopediích nebo na internetu, co dělal **měšecník, caletník, jirchář a sítař**. Vysvětli jejich činnost svými slovy.

ZAPAMATUJ SI!

Knížata a jejich družina i **velmožové** bydleli v **hradech**, byli **svobodní, vlastnili půdu a poddané**. Svobodnými byli i **zemědělci a sedláci** na vesnicích a **řemeslníci** ve městech. Lidmi nesvobodnými a téměř bez práv – **nevolníky** – byli lidé bez majetku a půdy. Bývali najímáni na práci a byli plně závislí na svém pánovi. **Církev** byla velmi bohatá, snažila se získat **nezávislost na panovníkovi**. **Vzdělání** nebylo považováno za důležité, ani **knížata** mnohdy neuměla číst a psát. Typickými stavbami byly **rotundy a baziliky**.